

”Moniammatillisuudessa piilee vanhuspsykiatrin työn suola”

LT, ylilääkäri **Hanna-Mari Alanen** TAYS:n neuro- ja vanhuspsykiatrian klinikasta on tässä numerossa ilmestyvän Vanhuspsykiatria-teemanumeron erikoistoimittaja.

Miksi nuoren lääkärin kannattaisi innostua vanhuspsykiatriasta? Vanhuspsykiatriassa saa käyttää lääkärintaitojaan hyvin monipuolisesti. Ala vaatii sekä somatiikan että psykiatrian osaamista; potilasta saa katsoa, koskea ja kuunnella. Kollegan sanoin: vanhuspsykiatria on naimisissa psykiatrian ja neurologian kanssa ja flirttaa geriatriaan.

Vanhusten psykiatrisen lääkehoidon haittavaikutuksista puhutaan paljon. Miten vanhukselle löydetään optimaalisin lääkehoito? Haittavaikutuksista puhuminen on mennyt jopa piirun yli. Monilla psyykenlääkkeillä on elämää pelastava vaikutus, kun niiden käyttö kohdennetaan asianmukaisesti. Riittävä psyykenlääkkeiden tuntemus ja kunnioitettava suhtautuminen vanhuksiin on avain optimaaliseen lääkehoitoon.

Monilla vanhusten osastoilla on kotieläimiä. Voitko kuvitella koirasi vanhusten osastolle? Voin kuvitella kuusivuotiaan shelttineitimme vanhusosastolle, koska se on kyltymätön rapsutuksiin ja silitelyihin. Ja voin taata, että jokaiselle jäisi muistoja – ainakin karvoja.

Vanhusten sosiaali- ja terveyspalveluita yksityistetään hurjaa vauhtia. Miten näet kehityksen? Haasteellisinta on palveluiden valvonta ja riittävän ammattitai-

toisen henkilökunnan saatavuus. Pienemmissä yksiköissä on monia mahdollisuuksia räätälöidä hoitoa ja hoivaa yksilöllisemmin. Henkilökuntaa rekrytoidessa kannattaa panostaa asenteeseen. Ammattitaitoa voi opettaa, mutta asennetta ei.

Mitä vanhuspsykiatrian avainasiana pidetty moniammatillisuus merkitsee Sinulle? Olen vanhuspsykiatria ”hurahtanut” monipuolisen työnkuvan ja tiimityön viehättävyyden vuoksi. Tarvitaan hyvä joukkue: hoitohenkilökuntaa, sosiaalityöntekijöitä, toimintaterapeutteja, psykologeja jne. Siinä piilee työn suola.

Pitäisikö vanhuspotilaita hoitaa sairausryhmänsä mukaisesti muun aikuispsykiatrian yhteydessä, jolloin esimerkiksi kaksisuuntaista mielialahäiriötä sairastava vanhus hoidettaisiin mielialahäiriöihin perehtyneessä yksikössä? Kannatan enemmän ajatusta, että olisi vanhuksiin perehtyneitä yksiköitä, jolloin ihminen tulisi hoidettua kokonaisvaltaisesti. Ikääntyminen, moninaiset somaattiset sairaudet ja lääkehoidot vaativat erityishuomiota ja -osaamista.

Sanotaan, että vanhuspsykiatria on aina tien päällä ja toteuttaa liikkuvaa työtapaa. Oletko aina tien päällä? Joustavuutta tarvitaan eli lääkärin on hyvä mennä poti-

laan luokse. Kotikäynnit ovat erittäin antoisia ja opettavaisia. Olen tien päällä nykyään enemmän matkasaarnaajan eli luennoitsijan roolissa.

Mitä ohjeita antaisit vanhukselle, joka haluaa pysyä teräväjärkisenä mahdollisimman pitkään? Teräväjärkisenä pysyy varmimmin, kun käyttää päätään monilla eri tavoin ja yrittää välttää kaikkia aivoja ”syöviä” tekijöitä. Sosiaalisella aktiivisuudella lienee suurempi merkitys kuin olemme aikaisemmin ymmärtäneetkään. Läheisiä ihmissuhteita pitäisi olla sen verran, että arkun kantajat löytyvät omasta takaa.

Mitä potilasta et unohtaa koskaan? Muutamia hyvin syvästi masentuneita vanhuksia ei voi unohtaa koskaan. Ja varsinkin heitä, jotka on saanut pelastettua masennuksen syvistä syövereistä psykiatrisen sähköhoidon avulla. Potilaan ja omaisten kiitollisuus on ollut koskettavaa.

Kuka on ollut paras tai mieleenpainuvuin opettajasi? Professori Esa Leinonen on opettanut minulle lähes kaiken vanhuspsykiatriasta. Hän on ollut esimieheni, väitöskirjani ohjaaja ja läheinen työtoverini. Hänen merkityksensä urallani on ollut erittäin suuri.

Harrastat kokkailua – mitä ruokaa teet mieluiten perhevieraille? Sen verran pohjalaisuus on tarttunut, että kun tavallista yrittää, priimaa pakkaa tulemaan. Ruokakin on tilannesidonnainen: grillimakkaralla ja sisäfileellä sekä maidolla ja viinillä on aikansa ja paikkansa. ■

TOIMITUS